

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Staatssecretaris van Koninkrijksrelaties en Digitalisering
Mevrouw drs. A.C. van Huffelen
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Kazernestraat 52
2514 CV Den Haag
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070 312 92 00
fax 070 312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 21 mei 2024

betreft Vragen n.a.v. werkbezoek KOREL aan Caribisch deel Koninkrijk d.d. 9-20 februari 2024 (CLIX)

ons kenmerk 175214U

Geachte mevrouw Van Huffelen,

Een delegatie van leden van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties (KOREL) van de Eerste Kamer heeft van 9 tot en met 20 februari 2024 een werkbezoek gebracht aan het Caribisch deel van het Koninkrijk. Naar aanleiding van dit werkbezoek, waarvan de commissie op 18 april 2024 verslag heeft uitgebracht¹, hebben de leden van de fracties van **GroenLinks-PvdA, PVV, ChristenUnie, PvdD, JA21** en **OPNL** de volgende vragen en opmerkingen. De leden van de **SP**-fractie sluiten zich aan bij de vragen van GroenLinks-PvdA, ChristenUnie en PvdD. De leden van de **Volt**-fractie bij de vragen van GroenLinks-PvdA, ChristenUnie en PvdD, JA21 en OPNL.

Vragen van de leden van de GroenLinks-PvdA-fractie

De leden van de fractie van **GroenLinks-PvdA** vragen de regering naar aanleiding van het werkbezoek naar de mogelijkheid om te stemmen bij volmacht in Caribisch Nederland. De leden van de fracties van **D66, ChristenUnie** en **JA21** sluiten zich bij deze vragen aan. Is de regering voornemens om de mogelijkheid om te stemmen bij volmacht in Caribisch Nederland te beperken of af te schaffen, al dan niet onder voorwaarden? Zo nee, wat is hiervoor de afweging, zowel wat betreft het niet afschaffen als het niet terugbrengen naar één volmachtstemsysteem? De Caribische landen in het Koninkrijk hebben de mogelijkheid van volmachtstemmen afgeschaft met als doel de integriteit van de verkiezingen te vergroten. Is er onderzoek gedaan naar het effect van deze wijziging? Is er een verband tussen het aantal kiesgerechtigden en de invloed die volmachtstemmen heeft op de uitslag? Hoeveel volmachtstemmen zijn er bij de laatste eilandsraadsverkiezingen uitgebracht per eiland? Hoe vaak heeft een persoon twee volmachtstemmen uitgebracht? Is er onderzoek bekend naar de relatie tussen volmachtstemmen en de perceptie van de integriteit van verkiezingen? Maakt de schaal van de eilanden oplossingen mogelijk om kiezers die niet in staat zijn naar het stembureau te gaan, toch te laten stemmen, bijvoorbeeld door een mobiel stembureau in te richten?

Vragen van de leden van de PVV-fractie

De leden van de **PVV-fractie** hebben naar aanleiding van het werkbezoek de volgende vragen en opmerkingen.

Sint Eustatius:

1. Op Sint Eustatius is het grootste solarpark in de regio gerealiseerd. Ook worden op het eiland energiesubsidies verstrekt. Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre de problematiek van de terugleveringskosten zoals in Europees Nederland ook in Caribisch Nederland kan gaan

¹ Kamerstukken I 2023/2024, CLIX, A.

datum 21 mei 2024

ons kenmerk 175214U

blad 2

- spelen, hoe deze ontwikkelingen zich verhouden tot de beschikbare netcapaciteit op de eilanden (en eventuele investeringen daarin) en de energiesubsidies die verstrekt worden?
2. Er zijn zorgen over de veiligheid op het eiland, met name gelet op signalen over wapen(onderdelen)smokkel naar het eiland, evenals drugs. Dit hangt mede samen met een mogelijk capaciteitsprobleem bij de Douane en de KMar. Door beperkte controle zou het eiland aantrekkelijk zijn voor ondermijnende criminaliteit. Zo is er bijvoorbeeld sprake van bedreigingen (ook van bestuurders), zo begrepen de aan het woord zijnde leden en worden er molotovcocktails op auto's gegooid. Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre deze problemen bekend zijn en in hoeverre er maatregelen worden genomen om dit aan te pakken en de veiligheid te verbeteren?
 3. Daarnaast begrepen de leden van de PVV-fractie dat op het eiland opvallend veel gestemd wordt per volmacht en dat hiertoe ook geronseld wordt, met name in bejaardenhuizen. De Kieswet wordt in dit kader weliswaar gewijzigd om van twee naar maximaal één volmacht te gaan, maar is deze maatregel onvoldoende, zo vragen deze leden. Kan de staatssecretaris aangeven of de problematiek van de volmachten bekend is en in hoeverre naar aanvullende maatregelen wordt gekeken, zowel bij de wijziging van de Kieswet als anderszins?
 4. Op Sint Eustatius is Nederlands geen instructietaal meer in het onderwijs. Dit zorgt volgens betrokkenen uit het onderwijsveld voor problemen bij aansluiting in het vervolgonderwijs. Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre deze problematiek bekend is en of er stappen voorzien zijn om het Nederlands als instructietaal te herstellen?
 5. Op Sint Eustatius (en andere eilanden) werd aangegeven dat het eiland veel EU-subsidies ontvangt. Kan de staatssecretaris een overzicht geven van alle EU-subsidies (en projecten) die sinds 10-10-2010 zijn verstrekt aan de Caribische delen van het Koninkrijk? Kan de staatssecretaris tevens aangeven hoe de controle op rechtmatigheid en doelmatigheid bij deze door de EU gesubsidieerde projecten plaatsvindt?

Saba:

1. Op Saba werd aangegeven dat naast grotere solarvelden (4 MW) ook windturbines (0,5 MW) in ontwikkeling zijn. Saba profileert zich met haar unieke landschap als "The Unspoiled Queen". Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre de Rijksoverheid zich inzet om dit unieke landschap te behouden en in hoeverre voorkomen wordt dat dit unieke landschap verder aangetast wordt met zonnevelden en windturbines? Acht de staatssecretaris de ontwikkeling van windturbines op Saba gelet op de landschappelijke kwaliteit überhaupt wenselijk? Zo ja, binnen welke voorwaarden? Zo nee, in hoeverre worden stappen gezet om ontwikkeling van windturbines te voorkomen?
2. Op Saba is door geldgebrek geen Nederlandstalige leerkracht meer beschikbaar in het lager onderwijs. Het B2-niveau Nederlands wordt ook in het voortgezet onderwijs op Saba niet gehaald. Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre er maatregelen worden genomen om de positie van de Nederlandse taal in het Sabaanse onderwijs te behouden?

Sint Maarten:

1. In het gesprek met het parlement van Sint Maarten (13-2-2024) werd door de parlementsleden aangegeven dat er naar schatting 20.000 ongedocumenteerde illegalen op het eiland verblijven en de Border Control Immigration tekort schiet: "We haven't control over our borders" aldus een Statenlid. Daarbij zijn er tevens hoge kosten voor acute gezondheidszorg voor illegalen. Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre deze problematiek bij de Nederlandse Rijksoverheid bekend is en welke maatregelen samen met het landsbestuur van Sint Maarten genomen worden of voorzien zijn om deze problemen met de instroom en het verblijf van illegalen op het eiland aan te pakken? Kan de staatssecretaris tevens aangeven in hoeverre bekend is wat de herkomstlanden van deze illegalen zijn en of het terugsturen naar deze landen mogelijk is?
2. Ook gaf een Statenlid aan dat de financiële regeling van de World Bank zorgt voor "too bureaucratic rules and procedures". Kan de staatssecretaris aangeven of dit signaal ook bij de Rijksoverheid bekend is en in hoeverre hier rekening mee wordt gehouden bij de financiële regelingen met het land Sint Maarten?
3. Statenleden gaven aan dat op Sint Maarten (maar dit probleem speelt op alle Caribische eilanden) de geestelijke gezondheidszorg ernstig tekort schiet, zo zouden er geen psychiaters op het eiland zijn. Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre met de Caribische delen van het Koninkrijk afspraken zijn gemaakt of samenwerking is voorzien op het gebied van geestelijke gezondheidszorg?

datum 21 mei 2024

ons kenmerk 175214U

blad 3

4. Door de regering van Sint Maarten werd aangegeven dat er "too much crime on the island" is en er een behoefte is aan "law enforcement". Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre dit signaal bekend is bij de Rijksoverheid en in hoeverre er samenwerking op dit vlak plaatsvindt of voorzien is? De Nederlandse ondersteuning bij de aanpak van ondermijnende criminaliteit is thans tot en met 2025 incidenteel gefinancierd. Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre er al resultaten van deze samenwerking bekend zijn en of deze positie ook aantoonbare resultaten oplevert voor de aanpak van criminaliteit in Europees Nederland? Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre in een eventuele voortzetting van deze financiering is voorzien?

Aruba:

1. De minister-president van Aruba gaf op 14-2-2024 aan dat er nog altijd veel illegale migratie vanuit Venezuela plaatsvindt: er zou sprake zijn van zo'n 15 tot 16 duizend illegale ongedocumenteerde Venezolanen. Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre deze problematiek bij de Nederlandse Rijksoverheid bekend is en welke maatregelen samen met het landsbestuur van Aruba genomen worden of voorzien zijn om deze problemen met de instroom en het verblijf van illegalen op het eiland aan te pakken, evenals het wegnemen van de pull-factoren voor illegale migranten?
2. De regering van Aruba gaf aan dat tekorten bij Justitie problemen opleveren: zo worden mensen met 300 kg coke op een bootje weer losgelaten. Dit zou volgens de Arubaanse regering ook een probleem zijn van het Koninkrijk. Ook gaven zij aan dat projecten rond grenstoezicht niet kunnen worden uitgevoerd door gebrek aan capaciteit. Kan de staatssecretaris aangeven of deze signalen bekend zijn bij de Rijksoverheid en in hoeverre er samen met het Arubaanse landsbestuur maatregelen worden genomen om dit aan te pakken?

Bonaire:

1. Bij de verkiezing van de Eerste Kamer zou vanuit het bestuurscollege en de eilandsraad een stemafsprake zijn gemaakt met het kiescollege waarbij unaniem één kandidaat is gesteund voor de Eerste Kamer. Kan de minister aangeven of een dergelijke stemafsprake legitiem is? Is dit niet strijdig met het uitgangspunt van stemmen zonder last? Kan de staatssecretaris aangeven of er stappen voorzien zijn om zulke stemafspraken met het kiescollege in de toekomst te voorkomen?
2. In mei 2023 is door 'kwartiermaker' Ed Nijpels het rapport van de Klimaattafel Bonaire gepresenteerd. Volgens leden van de eilandsraad is dit rapport alleen door Nijpels gepresenteerd, maar was er geen ruimte voor discussie, de eilandsraad werd niet betrokken en er heeft nog steeds geen inhoudelijk overleg plaatsgevonden. Ook een verslag van een conferentie is niet aan de eilandsraad beschikbaar gesteld. Bij de klimaattafel zou slechts een kleine groep personen betrokken zijn geweest en niet de lokale mensen. Daarbij zouden veel voorgestelde maatregelen door de lokale gemeenschap ook niet gedragen worden. Is de staatssecretaris bekend met deze onvrede op Bonaire over het gebrek aan lokale betrokkenheid bij de Klimaattafel Bonaire? Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre de Rijksoverheid oog heeft voor deze klachten? Is de staatssecretaris bereid om alle verslagen van de Klimaattafel Bonaire beschikbaar te stellen? Zo nee, waarom niet?
3. Ook gaven eilandraadsleden aan dat op het eiland de wateroverlast niet veroorzaakt wordt door het klimaat, maar door slechte waterhuishouding. Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre maatregelen worden voorzien om de waterhuishouding te verbeteren en kan dit worden losgekoppeld van ambities voor klimaatmitigatie?
4. Door STINAPA werd aangegeven dat aan de kust van Bonaire veel gebouwd wordt zonder vergunning. Kan de staatssecretaris aangeven wat de stand van zaken is van vergunningverlening, toezicht en handhaving in Caribisch Nederland, nu een vergelijkbare organisatie als de Omgevingsdienst in Europees Nederland ontbreekt?

Curaçao:

1. Op Curaçao werd aangegeven dat naar schatting 30.000 illegale ongedocumenteerden verblijven, met grote gevolgen voor het eiland. Zo werd ten aanzien van de gevangenis en vreemdelingendetentie gesteld dat "vreemdelingen soms beter te eten krijgen dan de lokale bevolking". Ook voor het ziekenhuis (wat al technisch failliet is) is het problematisch dat veel ongedocumenteerden worden opgenomen. Er zou met name sprake zijn van steeds meer Haïtianen. Omdat

datum 21 mei 2024

ons kenmerk 175214U

blad 4

- Curaçao het VN-Vluchtelingenverdrag niet heeft geratificeerd, is het aanvragen van asiel niet mogelijk en verblijven deze vreemdelingen illegaal op het eiland. Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre deze problematiek bij de Nederlandse Rijksoverheid bekend is en welke maatregelen samen met het landsbestuur van Curaçao genomen worden of voorzien zijn om deze problemen met de instroom en het verblijf van illegalen op het eiland aan te pakken? Kan de staatssecretaris tevens aangeven in hoeverre bekend is wat de herkomstlanden van deze illegalen zijn en of het terugsturen naar deze landen mogelijk is?
2. De olieraffinaderij RdK is bezig met een (gedeeltelijke) doorstart. Aangegeven wordt dat er nog steeds een groeiende vraag is naar fossiele producten en er een groeiende olieproductie is voorzien in Suriname en Guyana. Kan de staatssecretaris aangeven of de Rijksoverheid bereid is deze fossiele ambities een kans te geven en niet (vanwege fossiel) tegen te zullen werken?
 3. Bij de plannen voor het raffinaderij-complex wordt uitgegaan van SDE++ subsidies. Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre dergelijke subsidies daarvoor vanuit Nederland aan de orde zouden kunnen zijn?
 4. Daarnaast liggen er plannen voor het saneren van de asfaltmeren. Kan de staatssecretaris aangeven of Nederland hier ook bij betrokken is en in hoeverre zij deze plannen realistisch en haalbaar acht?
 5. Curaçao heeft plannen voor grote drijvende windturbines op zee. Kan de staatssecretaris aangeven hoe realistisch zij deze plannen acht? Kan de staatssecretaris uitsluiten dat Nederland meebetaalt aan dit prestigeproject?
 6. Drugscriminaliteit is nog steeds het grootste veiligheidsprobleem op Curaçao. De politiekorpsen op de eilanden schieten tekort en vallen daardoor vaak terug op Defensie. Kan de staatssecretaris aangeven of deze problematiek bekend is en of het de bedoeling is dat Nederland op deze manier indirect via Defensie alsnog de (niet-militaire) veiligheid van de Caribische landen moet borgen?
 7. Bij het in oktober 2023 onthulde Tula-monument op Curaçao worden alle namen van de omgekomen betrokkenen van de slavenopstand van 1795 vermeld. Ook de naam van staatssecretaris Van Huffelen is als onthuller van het monument in steen gebeiteld. De naam van schoolmeester Gerrit Sabel² wordt als onschuldig slachtoffer van deze opstand echter nergens vermeld. Kan de staatssecretaris aangeven in hoeverre de Nederlandse Rijksoverheid (vooraf) betrokken is geweest bij de totstandkoming van dit monument? Kan de staatssecretaris aangeven of Nederland aan dit monument heeft meebetaald? Kan de staatssecretaris aangeven waarom er niet voor gekozen is om de naam van Gerrit Sabel als slachtoffer te vermelden? Is de staatssecretaris bereid om bij de regering van Curaçao te verzoeken alsnog Gerrit Sabel als slachtoffer te vermelden en te gedenken? Zo nee, waarom niet?

Vragen van de leden van de ChristenUnie-fractie

De leden van de **ChristenUnie**-fractie hebben naar aanleiding van het werkbezoek aan het Caribisch deel van het Koninkrijk de volgende vragen.

1. Voor Saba is het door het zeer beperkte oppervlakte en inwoneraantal moeilijk om arbeidskrachten duurzaam aan het eiland te binden. Hoe reflecteert de staatssecretaris hierop?
2. Sint Maarten heeft na de verwoestende orkaan Irma in 2017 € 500 miljoen voor wederopbouw gekregen. Een voorwaarde daarbij was dat het geld via de Wereldbank werd geleverd, waardoor openbare aanbestedingen verplicht waren. Hoe kijkt de staatssecretaris terug op dat traject en hoe reflecteert zij op de rol die de Wereldbank heeft gespeeld bij de wederopbouw?
3. Voor alle zes de eilanden, maar in het bijzonder voor Aruba, geldt dat de verantwoordelijke regeringen inzetten op de diversificatie van de economie. Wat is de realiteitswaarde van die inzet volgens de staatssecretaris, onder andere met het oog op de beperkte grootte en de ligging van de eilanden?
4. De bouw van vakantiewoningen op Bonaire is bedreigend voor het koraal. Ziet de staatssecretaris mogelijkheden om de gevolgen voor klimaat en milieu te beperken?

² Zie bijv. <https://www.maandvandegeschiedenis.nl/page/17944/de-slavenopstand-van-tula-op-cura%C3%A7ao>

datum 21 mei 2024

ons kenmerk 175214U

blad 5

5. Curaçao is bezig met plannen voor de heropening van de voormalige raffinaderij op het eiland. Ook verkent men plannen voor een andere invulling van dit gebied. Hoe staat de staatssecretaris tegenover deze plannen?

Vragen van de leden van de PvdD-fractie

De leden van de **PvdD**-fractie hebben naar aanleiding van de informatie die zij ontvingen tijdens het werkbezoek aan het Caribisch deel van het Koninkrijk de volgende vragen.

De grootste economische pijler van Saba is nog steeds de Medical School. Tijdens een presentatie over de economische situatie werd aangegeven dat het aantal studenten sterk dalende is. Dat zou – als die ontwikkeling doorzet – ernstige gevolgen kunnen hebben voor de inkomsten van het eiland. Kunt u cijfers verstrekken over de afgelopen 10 jaar betreffende het aantal studenten en het aandeel in het BBP dat samenhangt met de Medical School? Indien de aantallen studenten dalen, is er onderzoek verricht naar de oorzaak daarvan en zo niet bent u bereid om te bewerkstelligen die oorzaak te onderzoeken en na te gaan op welke wijze een eventuele dalende trend van deelname van studenten kan worden gestopt?

Kunt u bevestigen dat er zorgen bestaan over de invloed van China op de eilanden van het Caribisch deel van het Koninkrijk? Zo ja, welke invloed doet zich voor en op welke wijze neemt het Koninkrijk – indien deze invloed in geopolitiek en strategisch kader onwenselijk wordt geoordeeld – stappen om de invloed te beperken of terug te dringen?

Kunt u bevestigen dat de eilanden in het kader van sanctiewetgeving te maken kunnen krijgen met handelsbeperkingen, bijvoorbeeld van de handel met Venezuela? Is erin voorzien dat ondernemingen op de eilanden gecompenseerd kunnen worden indien handelsactiviteiten worden verboden? Zo niet, bent u bereid op dat punt maatregelen te treffen?

Kunt u bevestigen dat de drie autonome eilanden te maken hebben met een tekort aan deskundig ambtelijk personeel wat van invloed is op de mogelijkheid om tot een goede realisering van de overheidstaken te komen?

Ieder jaar gaan veel jongeren van die eilanden in Nederland studeren, maar niet iedereen komt terug om op de eilanden te gaan werken, zodat in feite sprake is van een zogeheten '*brain drain*'. In dat verband komen de volgende vragen op:

- Kunt u aangeven hoeveel jongeren van Curaçao, Aruba en St Maarten jaarlijks komen studeren in Nederland en welke studieschulden door deze studenten worden opgebouwd?
- Is er onderzoek naar de beweegredenen van studenten die de studie volbracht hebben, om niet naar hun eiland terug te keren om daar werkzaam te zijn?
- Is het aannemelijk dat hoge studieschulden en het gegeven dat in Nederland meer kan worden verdiend, eraan in de weg staan dat zulke studenten een werkring in de overheidssector van hun eiland ambiëren?
- Is het aannemelijk dat een drempel voor zo'n terugkeer mede is gelegen in het feit dat betaalbare huurwoning op de eilanden niet beschikbaar is en de studieschuld eraan in de weg staat dat een koopwoning op het eiland kan worden gerealiseerd?
- Bent u bereid te onderzoeken of een regeling die erin voorziet dat de studieschuld van studenten die hun studie in Nederland hebben volbracht en die voor een periode (bijvoorbeeld vijf jaar) een werkring aanvaarden bij de overheid van hun eiland geheel of gedeeltelijk wordt gecompenseerd, ertoe kan leiden dat de bestuurskracht van de eilanden wordt versterkt, zodat minder technische hulp vanuit Nederland nodig zal zijn, wat tot een kostenbesparing zal leiden?

Kunt u bevestigen dat de bestuurskracht op de eilanden mede wordt ondermijnd doordat het aantrekkelijk is om vanuit overheidsdienst over te gaan naar de private sector. Zo ja, heeft Nederland in de vorige eeuw ook niet zo'n situatie gekend die ertoe geleid heeft dat de overheidsalarissen in bepaalde functies in betekende mate zijn verhoogd? Kunt u bevestigen dat als de autonome eilanden zo'n beleid zouden willen voeren, zij aanlopen tegen eisen vanuit Nederland die eraan in de weg staan om ambtelijke salarissen te verhogen? Zo ja, hoe moeten die eilanden dan bereiken dat capabele mensen in overheidsdienst kunnen worden 'vastgehouden'?

datum 21 mei 2024

ons kenmerk 175214U

blad 6

Vragen van de leden van de JA21-fractie

De leden van de **JA21**-fractie hebben naar aanleiding van het werkbezoek de navolgende vragen aan de regering.

Onderdeel van de harmonisering van wetgeving in Nederland ten opzichte van Caribisch Nederland, maar ook ten opzichte van de andere landen in het Koninkrijk is: "*comply or explain*". Uit de praktijk blijkt echter dat het niet altijd vanzelfsprekend is dat bij het behandelen van nieuwe wetgeving er voldoende oog is voor de gevolgen van deze wetgeving op de eilanden. Kan de staatssecretaris aangeven wat zij kan doen om in de toekomst beter te borgen dat bij nieuwe wetgeving altijd de vraag wordt gesteld: "Wat betekent deze wetgeving voor de eilanden?" en "Is het aldaar uitvoerbaar, haalbaar en doelmatig?"

Gebleken is dat voor de bewoners van Caribisch Nederland de kosten voor verzekeringen, maar ook voor internetgebruik onevenredig hoog zijn. Is de staatssecretaris hiermee voldoende bekend en zo ja, welke mogelijkheden ziet zij om deze basisvoorzieningen voor iedereen op de eilanden haalbaar en betaalbaar te maken?

Op de eilanden is maar beperkt toegang tot financiële diensten van banken. Er kan moeilijk worden gepind dan wel transacties worden gedaan. Tevens is er vaak sprake van een monopolie waardoor de kosten om bankzaken te kunnen doen onevenredig hoog zijn. Dit stagneert de economische ontwikkeling op de eilanden, maar het is ook gewoon een basisvoorziening die ontbreekt. Welke mogelijkheden ziet de staatssecretaris om deze problemen voor Caribisch Nederland tot een oplossing te brengen?

Wat kan de staatssecretaris doen of bijdragen om de connectiviteit tussen de eilanden van Caribisch Nederland te bevorderen zodat er vooral meer toerisme naar Saba en Sint Eustatius kan komen en de bewoners van de eilanden ook makkelijker en goedkoper van A naar B kunnen komen? De ferrydienst is geen goed alternatief onder meer vanwege de ruwe zee.

Tot slot, veel vrouwen kiezen ervoor niet te bevallen op Saba, Sint Eustatius en Bonaire vanwege gebrek aan medische zorg mochten zich complicaties voordoen. Voor deze families zou het heel veel waarde hebben om hun kinderen te registreren als geboren op de eilanden waar zij woonachtig zijn in plaats van het land of eiland waar alleen de bevalling heeft plaatsgehad. Herkent de staatssecretaris dit sentiment en zo ja, is zij bereid te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn de geboortekanten aan te vullen dan wel aan te kunnen passen, hetgeen voor de bewoners van Saba, Sint Eustatius en Bonaire grote emotionele, maar ook culturele waarde heeft?

Vragen van het lid van de OPNL-fractie

Naar aanleiding van het werkbezoek van de delegatie aan Bonaire, heeft het lid van de **OPNL**-fractie de volgende vragen:

1. In het verslag van het commissiewerkbezoek is te lezen dat de recente erkenning van het Papiaments op Bonaire onder het Europees Handvest voor regionale talen of talen van minderheden kansen biedt voor het maken van aanvullende afspraken. Kan de staatssecretaris aangeven of hier inmiddels plannen voor zijn en wanneer daarover afspraken met Bonaire worden gemaakt en zo ja, wat deze inhouden? Wordt daarbij gedacht aan een Bestuursafpraak Papiaments tussen Rijk en het eiland Bonaire? Een en ander naar analogie van het instrument Bestuursafpraak Friese taal en cultuur, dat sinds 1989 periodiek wordt geactualiseerd en gemonitord?
2. Wat betekent verder die recente erkenning voor bestaande en *toekomstige* wetgeving die op de BES-eilanden (mede) van toepassing is, zoals het voorstel voor de Wet versterking participatie op decentraal niveau³?
3. Ook is in het commissieverslag te lezen dat deze erkenning van het Papiaments kansen biedt voor het gebruik van de eigen taal als instructietaal in het onderwijs. Kan de staatssecretaris

³ Zie Kamerstukdossier 36210.

datum 21 mei 2024

ons kenmerk 175214U

blad 7

een nadere toelichting op geven wat dit betekent voor de bestaande en aangekondigde wet- en regelgeving OCW BES voor de onderwijssectoren PO, VO en MBO?

4. Wat betekent erkenning voor de bekostiging van het Papiaments als vak en als instructietaal in de verschillende onderwijssectoren en de kinderopvang?

De leden van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties zien uw beantwoording met belangstelling tegemoet en ontvangen deze graag binnen vier weken.

Hoogachtend,

Voorzitter van de vaste commissie voor Koninkrijksrelaties
Paul Rosenmöller